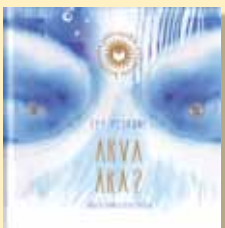

Nr 4

Aprill 2014

TRIAHEKE

Metsa ilmus sularahaautomaat. Kusjuures keegi ei tea, kuidas see sinna sai. Lihtsalt – põmm! – ja rippus ühel päeval puu küljes.

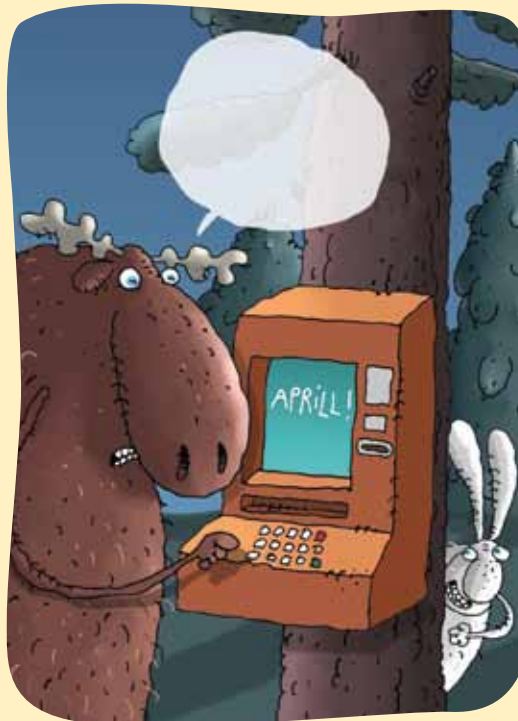
Esiailgu ei osanud loomad asjast midagi arvata. Metsas ju raha vaja ei lähe. Kuid siis sulas lumi ära ja selle alt ilmus lagedale pangakaart, mille keegi seeneline oli eelmisel aastal ära kaotanud. Põder korjas kaardi üles ja söötis automaadile sisse. Ja kujutage ette – ekraanile ilmus kiri „Aprill!“! Selge pilt, aprill on ju naljakuu.

Mida põder hüüab?

Ootame sinu naljakaid vastuseid kuni 17. aprillini meiliaadressile taheke@taheke.ee või Tähekesse toimetuse aadressile Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Vastusele lisa kindlasti oma nimi, vanus ja aadress!

Parimatele vastajatele on auhinnaks Kätlin Vainola raamat „Kus on armastus“ ja Epp Petrone raamat „Arva ära?“ kirjastuselt Päike ja Pilv.

Eelmisel korral tahtsime teada, mida vastlakukkel kassile ütleb. Aitäh kõigile vastajatele!

Võiduvastused:

Kukkel ütleb: „Ära söö mind, olen liiga värsk, et surral!“

Epp Kulmar, 10 a, Tallinn

Kukkel ütleb: „Käpad eemale! Minu „parim enne“ on möödas!“

Andres Kull, 7 a, Valgamaa

Kukkel ütleb: „Hei, sina seal! Sülitä otsekohe mu abikaasa välja!!!“

Maria Dubova, 11 a, Tallinn

„Enne pimetesti lase ikka tuba pimedaks!“

Teele Lehtpuu, 6 a,
Lääne-Virumaa

Epp saab auhinnaks raamatu „Härra Tee ja proua Kohv“, Andres raamatu „Sööbik ja pisik“, Teele raamatu „Hiigelsuur naeris“ ja Maria raamatu „Ookeani kutse“.

Palju õnne! Kõik auhinnad tulevad posti teel.
TÄHEKE

Joonistanud Hillar Mets

Nüüd saab Tähekest lugeda ka iPadi tahvelarvutis!

Pildid liiguvad!
Kirjanikud loevad oma jutte ette!
Saad ise arvutis lahendada nuputusülesandeid!

Digi-Tähekest saab tellida koodiga:

SISUKORD

Kiri maailma lastele <i>Siobhán Parkinson</i>	4
Luuletused <i>Ilmar Trull</i>	5
Onu Allani kaabu <i>Piret Raud</i>	6
Piia kohtub koiga <i>Kairi Look</i>	8
Seebi viimane vahutamine <i>Aino Perrik</i>	9
Luuletused <i>Markus Saksatamm</i>	10
Lindude keel <i>Renita Metsalu</i>	11
Intervjuu	12
Ohhoo! <i>Hullu Teadlase kiri</i>	13
Post	14
Loodus <i>Jänesejutt</i>	15
Meisterdus <i>Voldi täispuhutatav jänes!</i>	16
Nali	18
Arva ära!	19
Koomiks <i>Autoabi</i>	20

TÄHEKE

SA Kultuurileht lasteajakiri
ASUTATUD JAANUARIS 1960 • ILMUB KORD KUUS

Toimetuse aadress:
Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn
taheke@taheke.ee
Telefon 646 3697

Peatoimetaja Ilona Martson
Kunstiline toimetaja Priit Rea
Makett Dan Mikkin

Toimetuse kolleegium: Jaanus Vaiksoo, Leelo Tungal,
Piret Raud, Kadri Tiisel

Tähekest saab tellida e-arve püsimumaksega
www.tellimine.ee

telefon 617 7717

Esikaane on joonistanud Kertu Sillaste

TÄHEKE OTSIB TUNNUMELOODIAT!

Nüüd, kus Täheke toimetab palju ka internetis, otsime omale tunnusmeloodiat. Äkki oskad aidata?

Võid võtta kasutusele trummid, potid ja pannid, võid jutustada, laulda või imiteerida erinevaid hääli, võid lindistada vee vulisemist või linnulaulu. Ainuke tingimus: kokku pandud lugu peab olema omalooming ja kuni üks minut pikk. Kutsu appi ka oma sõbrad, klassikaaslased ja õpetajad.

Lindista oma lugu ja saada see meile mp3-formaadis meili taheke@taheke.ee 30. aprilliks. Parima loo avaldame koos meie igakuiste videotega Tähekesse Facebooki lehel ning võitjat ootavad lahedad auhinnad. Otsi meid üles Facebookis aadressilt: www.facebook.com/Taeheke

ALGAB NALJAVÖISTLUS!

Üle mitme aasta kuulutab Täheke välja aprillikuu suure naljavõistluse! Osaleda võivad kõik, nii suured kui ka väikesed! Eriti on oodatud koolinaljad, tõsielus asetleidnud naljakad juhtumised ja värsked anekdoodid.

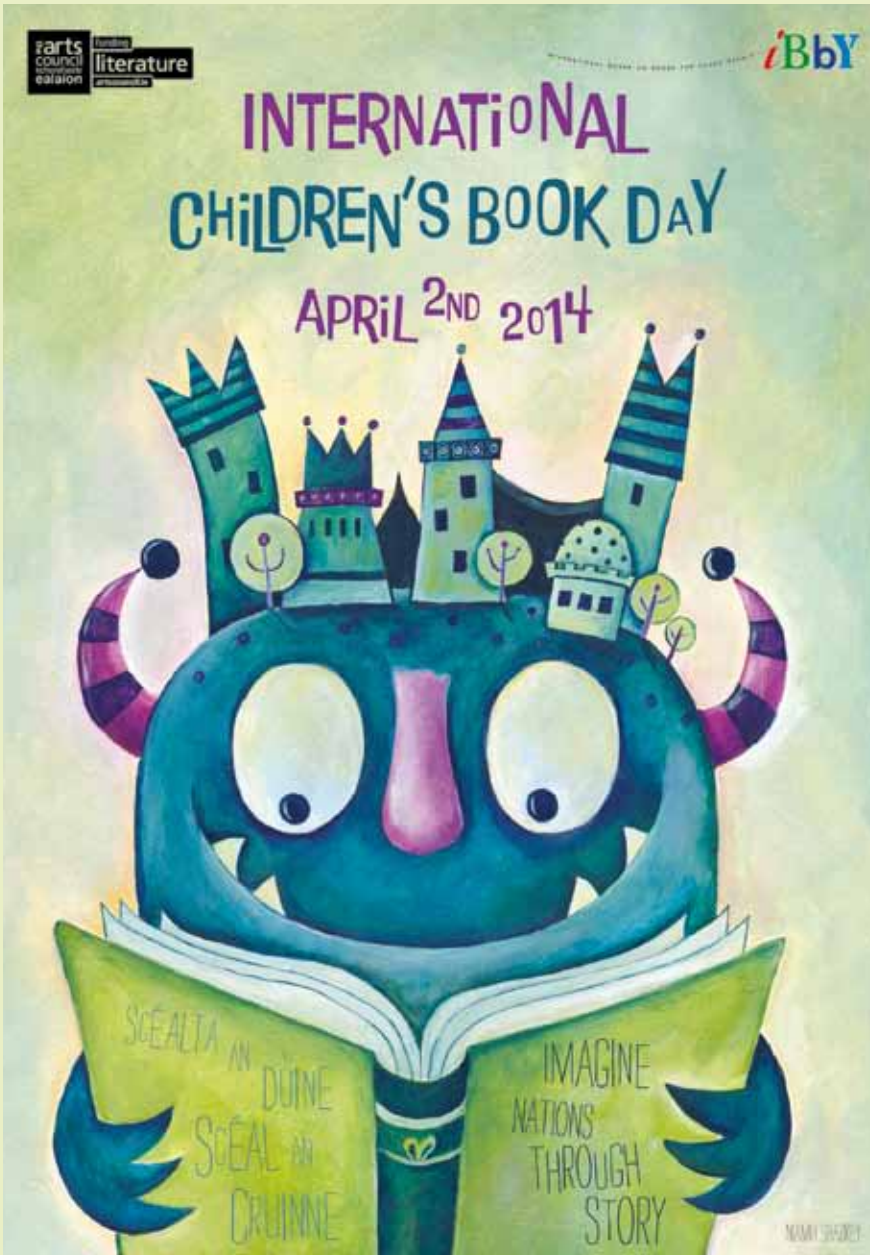
Ootame teie nalju 1.–30. aprillini Tähekesse meiliaadressile taheke@taheke.ee või postiga aadressile Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Kindlasti tuleb võistlustööle lisada saatja nimi, vanus ja aadress.

Võidunaljad ilmuvad Tähekesse suvenumbrites ja võitjaid ootavad auhinnad.

Joonistanud Elina Sildre

2. APRILLIL TÄHISTAME RAHVUSVAHELIST LASTERAAMATUPÄEVA. SELLE PÄEVA SÕNUM TULEB IIRIMAALT JA SELLE ON KUJUNDANUD KUNSTNIK NIAMH SHARKEY.

KIRI MAAILMA LASTELE

Kirjanikelt küsitakse sageli, kuidas nad oma lugusid kirjutavad – kust neil mõtted tulevad. Selleks on fantaasia, vastab kirjanik. Või nii, võivad lugejad öelda. Aga kus see fantaasia on ja millest see tehtud on ja kas see on kõigil teistel ka?

No jah, ütleb kirjanik, eks ta ole minu pea sees ja see on tehtud paljudest asjadest: piltidest ja sõnadest ja mälestustest; teiste lugude ja sõnade jälgedest; asjade ja viisijuppide ja mõtete ja nägude ja koletiste ja kujundite ja sõnade ja liigutuste ja sõnade ja lainete ja arabeskide* ja maastike ja sõnade ja lõhnade ja tunnete ja värvide ja riimide killukestest; väikestest klõksudest ja sahinatest ja maitsetest ja energiapursetest ja mõistatustest ja tuulehoogudest ja sõnadest. Ja kõik see keerleb seal ringi ja laulab ja moodustab kujundeid ja hõljub ja istub ja mõtleb ja sügab kukalt.

Loomulikult on kõigil fantaasia,

muidu ei oskaks me ju undki näha. Aga mitte kõigi fantaasias ei ole ühed ja samad asjad. Kokkade fantaasia sisaldab tõenäoliselt põhiliselt maitseid ja kunstnike fantaasias on põhiliselt värvid ja kujundid. Kirjanike fantaasia aga on peaasjalikult sõnu täis.

Ka lugejate ja kuulajate fantaasia töötab sõnade abil. Kirjaniku fantaasia töötab ja keerutab ja vormib mõtted ja helid ja hääled ja tegelased ja sündmused looks, ja lugu ei ole tehtud millestki muust kui sõnadest, üle lehekülje marssivate kritselduste väesalkadest. Siis tuleb lugeja ja need kritseldused ärkavad ellu. Nad jäävad leheküljele, näevad ikka välja nagu väesalgad, aga nüüd mürgeldavad nad juba ka lugeja fantaasias. Nüüd on lugeja see, kes sõnu vormib ja keerutab, nii et lugu käib nüüd tema pea sees, nii nagu see kunagi käis kirjaniku pea sees.

Sellepärast ongi lugeja loo jaoks niisama tähtis kui kirjanik. Igal lool on ainult üks kirjanik, aga lugejaid on

NIAMH SHARKEY
PILTIDEGA ON KA
HILJUTI EESTI KEELES
ILMUNUD „HIIGLSUUR
NAERIS”.

sadu või tuhandeid või isegi miljoneid: kirjaniku enda keeles ja võib-olla isegi teistes keeltes, kui seda lugu tõlgitakse. Ilma kirjanikuta ei oleks lugu kunagi sündinud, aga ilma kõigi nende tuhandete lugejateta üle kogu maailma ei oleks lool kõiki neid elusid, mida lugejad sellele annavad.

Igal lugejal on midagi ühist kõigi teiste sellesama loo lugejatega. Eraldi, ja ometi kõik koos on nad kirjaniku loo oma fantaasias uuesti loonud – see on ühtaegu isiklik ja avalik, ainuline ja ühine, lähedane ja rahvusvaheline. See võib olla just see, mida inimesed kõige paremini teha oskavad.

Loeme edasi!

*Siobhán Parkinson
Kirjanik, toimetaja, tõlkija ja
endine Iirimaa lastekirjanduse laureaat*

**arabesk – ilus idamaine muster*

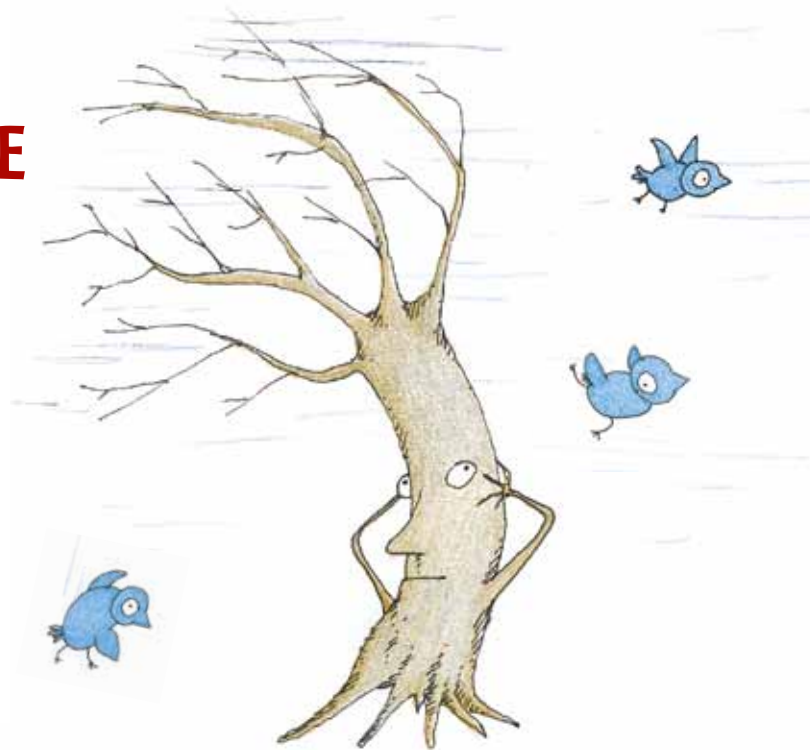
Ilmar Trull RAAMATUTETA ON RASKE

SIIN-SEAL VEEL LAANED LAIUVD.
ON LAANEPUEDEL LAIAD LEHED.
KUID LAANED MAHA RAIUVAD
LAIÄÖLGSED METSAMEHED.

NEED LAIALEHELISED LAANED
ON NÜÜD LEHED JA ON KAANED.

NÜÜD ON NII, ET POLE VAJA
ENAM LEHTI REHITSEDA,
VAID VÕIB VABALT KOGU AJA
TEOSTE LEHTI LEHITSEDA.

RAAMATUTETA ON RASKE.
KASKE-KASKE.
KASKE-KASKE.

Ilmar Trull
APRILL

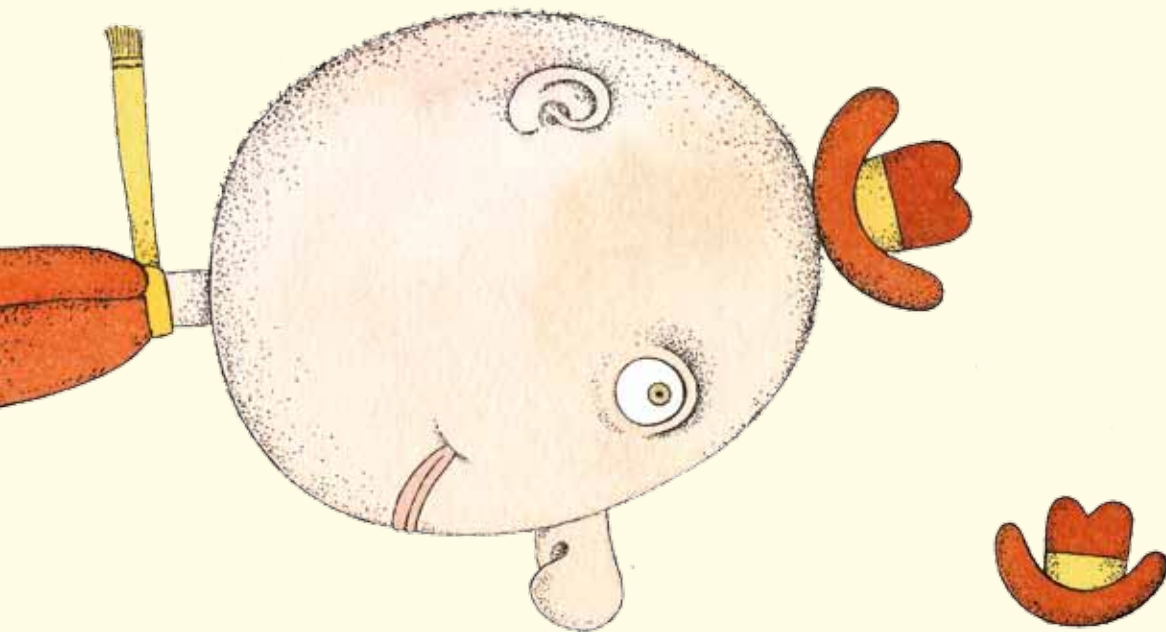
NALJAKUU ON NELJAS KUU.
LEHTI POLE SELJAS PUUL,

EHKKI VÄLJAS VINGE TUUL
UITAB SELLEL NALJAKUUL.

TUNDUKS NAGU NÜRI NALI.
KAS APRILL ON NÜRI KUU?

HOOLIKAMALT SÕNU VALI.
TA ON HOOPIS JÜRIKUU.

Joonistanud Ilmar Trull

Piret Raud

ONU ALLANI KAABU

Korteris number kuus elab onu Allan. Onu Allani on kombeks igal pärastlõunal teha õues üks jalutuskäik. Paistku taevas päike või sadagu märga lörtsi, täpipealt kell neli paneb onu Allan endale kaabu pähe ja astub uksest välja.

„Mulle meeldib värske õhk,“ kinnitab ta kõigile, kes tema järjekindlust imeks panevad, ning asutab end aga järjekordsele jalutuskäigule.

Ühel sügisel aga juhtus selline lugu. Väljas oli kangesti tuuline ilm, ja nii kui onu Allan oli välisukse enda selja taga kinni pannud, haaras

tuulehoog ta peast kaabu ja lennutas selle kõrgele vahtrapuu otsa. Meie teiste lastega korjasime sealsamas puu all parajasti värvilisi lehti ning Uku pakkus ennast onule appi vahtra otsa ronima ja kaabu alla tooma.

Onu Allan ent ütles, et küll ta juba ise hakkama saab. Ta haaras vahtra kõige madalamast oksast kinni ja vinnas ennast selle peale. Sealt ronis ta järgmisele oksale ja selle pealt järgmisele. See polnudki nii lihtne, sest puu oli kõrge ja onu Allan suhteliselt kohmakas mees.

Kui onu kaabuni oli jõudnud, pani ta endale kaabu pähe ja jäi oksa peale istuma.

Tagasi alla ta enam ei roninud. Selles pole ka midagi imestada: puu otsast ongi alla keerulisem tulla kui üles pääseda. Nii ta kükitaski terve õhtu ja öö vahtraladvas.

Järgmise päeva hommikul, kui ma nägin, et onu Allan istub endiselt oksa peal, küsisin emmelt, kas ma tohin onule puu otsa võileiva viia, ja emme lubas. Teised lapsed tõid ka süüa ja onu sai kõhu kenasti täis.

Nüüdsest jäigi onu Allan vahtra otsa elama. Me hakkasime talle iga päev toitu viima – kõik meie maja lapsed. Ainult Roosi-Mai issi ei lubanud Roosi-Mail onu Allaniga tegemist teha.

Siis aga saabus talv. Terve õu oli kaetud paksu lumevaibaga ning puude oksid kaunistas hõbedane härmatis.

„Kas teil seal külm ei ole, härra?“ küsis Roosi-Mai issi onu Allani käest.

„Ei, sugugi mitte!“ hõikas onu Allan puu otsast. „Mul on ju mu kaabu! Sellepärast ma siia

üles kaabu järele ronisingi, et külm ei hakkaks.“

Ma usun, et natukene külm pidi onul talvel siiski olema, sest mõnel ööl paukus väljas ikka päris kõva pakane. Siis tuli Uku vanaema õue ja sidus oksa külge pekikamaka, mille küljest tänulik onu väikseid tükikesi hammustas.

„Pekk annab energiat ja sooja,“ teadis Uku rääkida.

Kevade tulles aga muutus onu Allani elu iga päevaga mõnusamaks. Onu rõõmustas päikese- paiste ja puhkevate pungade üle. Ta laulis heast tujust nõnda, et terve õu kajas, ja lehvitaskätega. Kõige tipuks selgus veel üks eriti tore asi – onu kaabu sisse oli ei tea kust tekkinud neli ümmargust muna!

Onu Allan asus ettevaatlikult mune hauduma. Nüüd istus ta terved päevad vaikselt ja liikumatult, nii et me pikapeale unustasime ta olemasolu üldse ära. Nõnda ei märganudki me, millal täpselt, aga ühel päeval oli nii onu Allan kui ka kaabu koos munadega kadunud. Roosi- Mai issi ütles, et küllap nad lendasid lõunamaale.

Me ei saanudki teada, kuidas sellega täpselt oli, aga igatahes korterisse number kuus tuli elama üks hoopis teine onu. Too kannab kaabu asemel peas hoopis jalgratturikiivrit, mis käib rihmaga lõua alt kõvasti kinni. Niimoodi püsib kiiver hästi peas ja tuul ei pääse seda puu otsa puhuma.

Emme ütles kõige selle peale, et ikka tuleb ettevaatlik olla ja vaadata, kuhu sa ronid. Et teinekord võib juhtuda, et sealt ei ole enam tagasiteed.

Kairi Look

PIIA KOHTUB KOIGA

Lasteaias oli täna kevadkontsert ja Piia valis peoks kleiti. Ta pistis pea riidekappi ja uuris asja. Ema ömmeldud helesinine kleit rippus riidepuul, uhke karvane krae küljes.

„Selle ma panengi!“ rõõmustas Piia ja tõusis kikivarvukile. Aga enne, kui ta käe kleidi järele jõudis sirutada,

juhtus midagi ootamatut! Krael pikutas pisike kollane ussike ja naeratas tüdrukule suurte säravate silmadega.

Piial vajus üllatusest suu lahti. „Milline ussike! Kes sina veel oled?“

„Ma pole mingi ussike, ma olen riidekoi Ronja,“ teatas ussike. „Õigemini peaaegu riidekoi, sest praegu olen ma alles röövik. Aga ühel päeval saab minust uhke koiliblikas.“ Ronja ajas end sirgu ja pilgutas Piiale silma.

„Oi, vabandust,“ kogeles Piia. „Ma ajasin siis natuke segi. Ma pole oma riidekapis veel ühtegi koid näinud!“

„Aga loomulikult! Ma alles kolisin sisse,“ teatas Ronja. „Ma võin sinu omaks hakata, kui sa tahad. Vean kihla, et sul pole eladeski elusat koid olnud!“

„Ei ole,“ noogutas Piia. „Teistel pole ka ühtegi. Katriinil lasteaiast on kutsikas ja Kristjanil on kaks papagoid, aga koid pole kellelgi.“

„No ma räägin,“ tähendas Ronja rahulolevalt. „Aga nüüd asjast. Mis sa selga paned? Ma kuulsin, et täna tuleb pidu ja sa

loed isegi luuletust.“

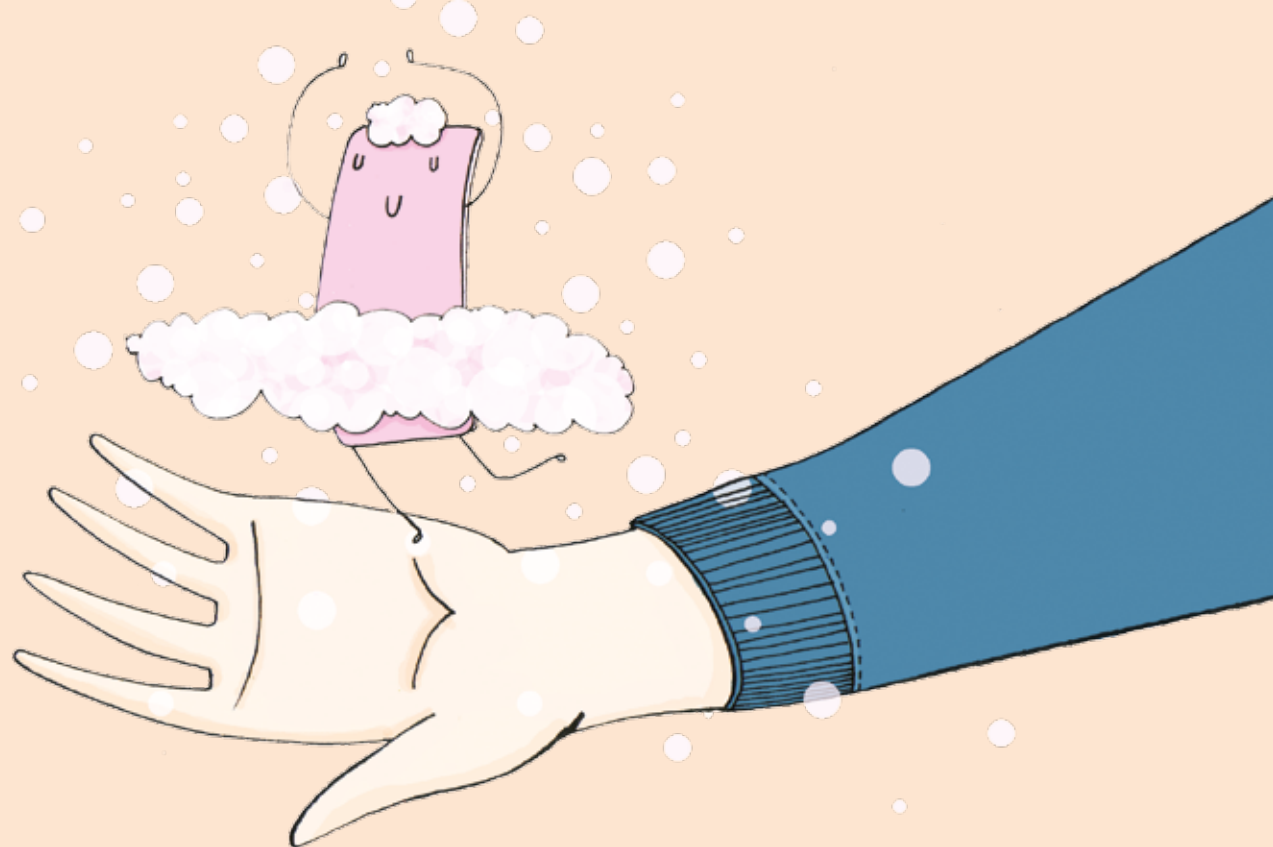
„Jaa, ema-isa tulevad ka,“ rõõmustas Piia. „Ma mõtlesin, et panen selle sinise, karvase kraega. Mis sa arvad?“

Koi punastas ja tegi ümber kleidi kiire tiiru. „Ei tea,“ kirtsutas ta nina. „Pane parem see roheline, ühelgi teisel pole nii ilusaid kollaseid nõöpe. Nagu võililled!“ Koi ronis õhinal kleidile ja koputas jalaga vastu nõöpi. „Aga see sinine, ja siis veel see karusnahkne krae ... see pole üldse kevade kleit.“

„Roheline sobiks vist paremini jah!“ nõustus Piia. „Ma hakkan siis riidesse panema. Kas räägime õhtul edasi?“

„Loomulikult,“ noogutas koi. „Ma vahepeal pikutan ja puhkan jalga. Ega see liblikaks kasvamine pole mingi lihtne töö! Aga sulle toredat pidu!“

Piia pidu oli tõesti erakordselt tore. Roheline kleit meeldis kõigile ja luuletuse lugemine tuli tal samuti kenasti välja. Ja kui Katriin jälle oma kutsikaga kelkima tuli, polnud Piia üldse kurb, vaid hoopis naeratas. Elusat koid polnud lasteaias mitte kellelgi peale tema!

Aino Pervik

SEEBI VIIMANE VAHUTAMINE

SEEP LEBAS VANNITOAS VALGEL SEEBIALUSEL. MA OLEN IKKA VÄGA KÕHNAKS JÄÄNUD, MÕTLES TA ÄREVALT.

SEEP OLI JUBA HÄSTI ÕHUKE.

PEAN OLEMA VAHUGA VÕIMALIKULT KOKKUHOIDLIK, MÕTLES SEEP. SIIS MA KULUN VÄHEM JA PEAN KAUEM VASTU.

TEGELIKULT MEELDIS SEEBILE KOHUTAVALT VAHUTADA. JA PESTA, PESTA, PESTA. ERITI KOOS SOOJA VEEGA.

KUI AKSEL JA MARTA TULID ENNE LÕUNASÖÖKI KÄSI PESSAMA, EI SUUTNUD SEEP ÜLDSE KOKKUHOIDLIK OLLA. TA VAHUTAS, MIS SUUTIS. JA OTSA TA SAIGI.

Markus Saksatamm

SAMURAI JA KOKATÄDID

KOKATÄDID JAAPANIS
VALMISTAVAD MAIUSPALA.
MIDA HING VEEL IHALDAKS?
LAUAL RIIS JA *SUSHI**-KALA.

POSTILJON TOOB TELEGRAMMI:
„SÖÖMA TULEB SAMURAI**!“
KOKATÄDID EHMATAVAD,
ÜKS TEEB „OIH!“ JA TEINE „AI!“

SAMURAIGA ON SEE HÄDA,
TÄHTIS ISIK EHKKI TA –
ARMASTAB KA KOERUST TEHA,
MÕÕGAGA VÕIB VEHKIDA!

ÄRGE KARTKE JAPSI, TÄDID,
ÄRGE OLGE ARAD TE!
SAMURAI KUI TÕSTAB TÜLI,
TE APPI VÕTKE KARATE.***

Markus Saksatamm

AAFRIKA LIIKLUŠUUDISED

AHV RISTMIKULE KIHUTAS
SEBRA SELJAS TRAAVI.
SAI MÜKSU NINASARVIKULT
JA LENDAS MAANTEEKRAAVI.
NÜÜD MAKSAB SARVIK TRAHVI,
KUIGI TÖÖTAS VALGUSFOOR.
POOLPIME ON SEE LOOM,
EI NÄINUD SEBRAT EGA AHVI!

Renita Metsalu

LINDUDE KEEL

Vidri kõndis läbi pargi kodu poole. Vastu tuli onu Uba.

Onu Uba küsis Vidrilt: „Kas sa juba saksa keelt õpid?“

„Ei!“ vastas Vidri.

„Mis mees siis sina oled, et saksa keelt veel ei õpi?“

Vidri vaatas maha – otsa oma ketsininadele. Ketsininad sosistasid Vidrile midagi.

„Me õpime alles lindude keelt,“ vastas Vidri. „Saksa keelt hakkame järgmisel aastal õppima.“

„Lindude keelt?“ imestas onu.

„Jah,“ vastas Vidri.

„Mis sa nüüd seletad siin! Lindude keelt!“ naeris onu. „No ütles midagi lindude keeles!“

Vidri vaatas jälle ketsininasid.

„Ma ei oska veel, me alles hakkasime. Õpime praegu linnuhäälikuid.“

„Ha-haa-haaa!“ naeris onu Uba. „Linnuhäälikuid! Ha-haa-

haaa! Lindudel polegi häälikuid!“

„Kruitnitntntnt-kruitntntn!“ lendas äkki vares onule õlale.

„Oih, mis see siis nüüd on!“ hakkas onu Uba kätega vehkima.

„See on õpetaja Mäger. Linnukeele õpetaja,“ selgitas Vidri.

Õpetaja Mäger kakerdas tiibade vehkides onu Uba õlgadel edasi ja tänitas:

„Prüftaks tihkveiker pröksmiimkus!“

„Mis ta ütles?“ kargles onu Uba ringi ja püüdis õpetaja Mägrast vabaneda.

Vidri punastas.

„Ma ei saa hästi aru,“ ütles ta.

„Triknitkitkitkitter knknknspiller krimmiinkris!“ karjus õpetaja Mäger edasi. Lendas siis puuksale ja jäi onu Ubale otsa vaatama.

Vidri itsitas.

„Sa saad aru küll!“ karjus onu Uba ja vaatas oksal istuvat varest. „Mida see hull lind ütles?“

„Ta ütles, et heeringas saab enne lindude keele selgeks kui sina!“ ütles Vidri ettevaatlikult onu Ubast eemale nihkudes.

Onu Uba jõllitas varest, tahtis midagi ütlemata hakata, kuid tal jäi see ütlemine kurku kinni.

„K-k-k ...“ puterdas onu Uba, lõi käega ja kõndis väga kiiresti minema.

„Puhh, mul jäi keel täitsa valusaks,“ ütles vares Vidrile ja väänas oma nokka vasakule ja paremale.

„Mis keeles te temaga rääkisite?“ küsis Vidri vareselt.

„Polnud see mingi keel! Väänasin niisama häälikuid,“ selgitas vares. „Aga nüüd marss koju kätekõverdusi tegema. Homme tahan kümme kätekõverdust näha! Siis äkki võtan su veel korvpallitrenni kah,“ lubas vares ja keeras minekule.

„Jah, õpetaja Mäger! Kümme kätekõverdust, jah!“ hüüdis Vidri rõõmsalt.

MULLE MEELDIB MUST AUK!

Rakvere gümnaasiumi 2. klassi õpilane Magnus Erik Luming on poiss, kes armastab loodust ja kosmost.

MAGNUS ERIK LUMING TALVISES METSAS

„Eelmise aasta suvevaheajal käisime Munamäe juures ja Tartus Ahhaa keskuses. Tartu lähedal on üks metsarada, me käisime seal ka,“ räägib Magnus Erik.

Milliseid põnevaid asju oled matkates teada saanud?

Näiteks soos on puud nii väikesed, kuna vedelikku on nii palju, et nad ei saa toitesoola ja toiteaineid kätte. Kui sa soos kuhugi sisse astud, jääb jalajälg. Sa arvad, et häh, see tuleb kohe tagasi, aga tegelikult läheb tuhandeid või sadu aastaid, enne kui maapind taastub. Soo säilitab toitu ja esemeid, ei lase neil laguneda. Kui paned mingi asja mutta ja ootad kaks-kolm-neli aastat, siis on see asi võib-olla kas lagunened või natuke vanaks jäänud. Aga kui soo pinnase sisse panna ja kaks-kolm-neli aastat oodata, siis on see asi seal täpselt sama ilus nagu enne.

Kui me koolis taimede kohta uurimistöö pidime tegema, siis ma võtsin kõrvenõgese. Osa inimesi arvab, et kõrvenõgesel on okkad, mis kõrvetavad, aga see on täitsa vale. Kõrvenõgesel on okkad ka,

aga tal on ka nihukesed lõhkepalid. Kui nende vastu minna, siis need plahvatavad ja sügelusaine läheb naha peale. Siis tundub, et said kõrvetada, aga tegelikult on see kõrvenõgese vastumürk, et end väikeste putukate eest kaitsta.

Kas oled ka mõne looma kohta saanud selliseid põnevaid teadmisi?

Olen saanud ilvese kohta teada. Osa inimesi arvab, et ilves hüppab rünnates puu otsast alla, aga see on täitsa vale. Ilves ründab ainult maa pealt. Ta võib puu otsas puhata, magada või varitseda. Kui ta näeb, et loom on liiga tugev või et ta sellest kõhtu täis ei saa, siis jääb ta parem puu otsa.

Sulle meeldib ka kosmos ja maailmaruum. Mis seal põnevad on?

Mulle meeldib must auk. Kui must auk midagi sisse tõmbab, pihustab ta selle mikroosakesteks. Kui need mikroosakesed kokku koguda ja kokku panna, siis jääb see asi täitsa terveks. Näiteks, kui ma

viskaks sinna rahakoti, siis see läheks mikroosakesteks. Aga kui ma need mikroosakesed kokku paneksin, jääks mu rahakott ikkagi alles!

Mind hakkas kosmos huvitama, kui nägin ühte saadet, kuidas maakera tekkinud on. Algul oli maakeral samasugune meteoriidirõngas nagu Saturnil. Siis tekkis sellest meteoriidirõngast Kuu. Üks meteoriid läks teise vastu ja see hakkas pöörlema ja läks aina suuremaks ja tõmbas teisi meteoriidide külge ja lõpuks tuligi suur Kuu.

Suvel olen ma vaadanud teleskoobiga Kuud ja tähti.

Mis on teisiti, kui palja silmaga vaadates?

Kui vaatad Kuud palja silmaga, siis ei näe meteoriidiauke. Aga kui sa vaatad Kuud teleskoobist, siis võid näha. Nägin teleskoobiga, kuidas meteoriidid on Kuu peale tekkinud nagu dinosauruse ja koera vahepealne kujutis. Issi ütles, et indiaanlased saatsid sinna ühe kurja vaimu ning sellest tuli see märk.

Magnus Erikut küsitles Kadri Tiisel Vikkerraadiost. Kuula ka lastesaadet „Säde“ esmaspäeviti kell 9.45 ja kordusena kell 18.30!

HULLU TEADLASE KIRI

Tähekesse autor Hull Teadlane jätkab vastamist meie lugejate küsimustele.

Kuidas lennukid õhus püsivad?

Maailma suurim reisilennuk Airbus 380 kaalub tühjana 276 tonni. Kui ka reisijad ja pagas peale laadida, kaalub lennuk 560 tonni. See on sama palju, kui näiteks 14 suurt, kaupa täis veoautot. Aga kuidas on võimalik, et midagi nii rasket õhku tõuseb ja veel ka lendab? See kõik on võimalik tõstejõu tõttu. Selleks et lennuk üldse maast õhku tõuseks, peab ta hoorajal sõitma kiirusega vähemalt 200 kilomeetrit tunnis. Kui lennuk nii kiiresti mööda maad sõidab, siis libisevad temast üle õhuvood. Tiivad aga suunavad õhuvood tiiva alla ning nii lennuk tuule tiibadesse saabki. Lennuki kiirendamisel tiiva alla tekkivaid tõstevaid õhuvoogusid nimetataksegi tõstejõuks. Lennuk ei tohi kunagi lennata ei liiga aeglaselt ega liiga kiiresti. Liiga aeglase lennu puhul kaovad piisavalt tugevad õhuvood ja lennuk võib alla kukkuda. Liiga kiiresti lennates ei pruugi lennuk aga õhuvoogudele vastu pidada ning võib ära laguneda.

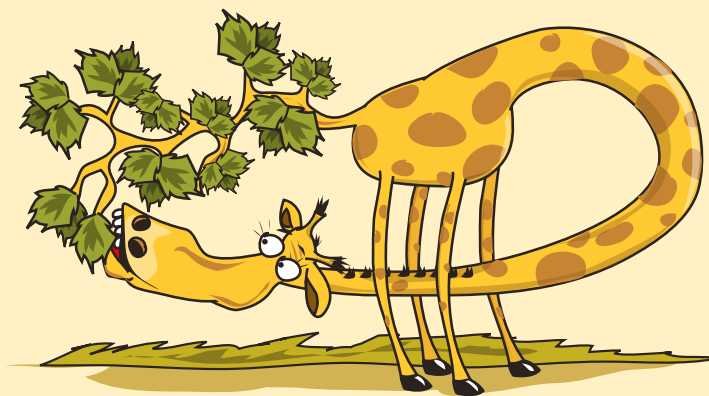
Kuidas kalad magavad?

Kuna kala silmadel puuduvad laud, ei saa nad silmi ka kunagi kinni panna. Aga ega see veel ei tähenda, et kalad ei maga! Magavad küll ja kuidas veel. Kalad magavad lihtsalt lahtiste silmadega.

See, kuidas üks või teine kala magab, sõltub tema liigist. Mõned kalad vajuvad magades veidi külili ja hulbivad vees liikumatult. Teised toetavad pea merepõhja, kusjuures keha jääb püstiasendisse. Kolmandad aga poevad magama pragudesse ja õõnsustesse. Magavaid kalu pole enamasti näha, sest kalad magavad nagu inimesedki valdavalt öösel. Öösel valitseb vees aga täielik pimedus ning palja silmaga magavaid kalu vaadata ei saa.

Miks on kaelkirjakutel nii pikk kael?

Kuigi kaelkirjaku kael on kuni kaks meetrit pikk, on tal kaelalülisid täpselt sama palju kui inimeselgi – seitse. Pikka kaela on kaelkirjakul tarvis kahel põhjusel. Et kaelkirjakud elavad enamasti puude ja põõsastega (eriti okkaliste akaatsiapõõsastega) kaetud savannides, toituvadki nad peamiselt nende võrsetest, lehtedest ja okstest. Nii jääb rohi väiksematele loomadele. Kuna akaatsiapõõsa lehed on väga mahlakad, saab kaelkirjak neid süües väga kaua joomata hakkama. Kaelkirjak sööb rohtu ja joob vett üldse väga harva, sest selleks peaks ta pikali laskuma või esijalad hästi laiali ajama. Pikast kaelast on kasu ka ohu korral – kaelkirjak näeb oma kõrge kasvu ja terava nägemise tõttu vaenlast juba kaugelt ning saab aegsasti põgeneda.

Joonistanud Andres Varustin

HULLU TEADLASE
KABINETTI SAAB UUDIS-
TADA TARTU ÜLIKOOLI
MUUSEUMIS
www.muuseum.ut.ee

KABINETIS
KORRALDATAKSE KA
SÜNNIPÄEVI JA KOOLI-
TUNDE!

Joonistanud
Eliise Tiisler, 8 a

Joonistanud Hanka Maiste, 8 a

Joonistanud Teele Kivirähk, 7 a

Joonistanud Janina Lõhmus, 10 a

EESTIMAA LAPSED

Harjumaal on haritud lapsed
 Hiiumaal on hiilgavad lapsed
 Jõgevamaal on julged lapsed
 Järvamaal on jutukad lapsed
 Põlvamaal on perfektseid lapsed
 Pärnumaal on positiivseid lapsed
 Raplumaal on rahulikud lapsed
 Saaremaal on sõbralikud lapsed
 Tartumaal on targad lapsed
 Valgamaal on vastutustundlikud lapsed
 Viljandimaal on viisakad lapsed
 Virumaal on viielised lapsed
 Võrumaal on väledad lapsed
**EESTIMAAL ELAVAD
 EESKUJULIKUD LAPSED**

Joonistanud
Mirtel Kurgpõld, 5 a

Jakob Westholmi gümnaasiumi
3.a klassi ühistöö

Joonistanud Eva-Maria Kroon, 8 a

MINU KODU

Minu koduks kaunis Luua,
 kodu annab kauniks luua.
 Meil on mõis, park, puhand närv,
 lastel hinges Prossa järv.

Minul kodus ema-isa,
 vanem õde, kes on visa.
 Puurides meil Riti, Ruudi.
 Sõpradega elu uurin.

Minu lemmik raudselt ratas,
 oma aega sinna matan.
 Meil on väike, armas kool –
 sealt saab kaasa eluks hoo.

Joonistanud
Marii Tiisler, 6 a

Joosep Kalme, 3. kl, Luua algkool

JÄNESEJUTT

Lihavõttepühi hüütakse ka jänkupühadeks – jänku järgi, kes siis headele lastele okolaadist mune toob. Aga kas teadsite, et need armsad lemmikloomad, kes mõnel lapsel kodus elavad, ei olegi üldsegi jäneseid? Need on hoopiski kaugel lõunamaal urgudes elavad küülikud. Ja siia Eestisse satuvad nad ainult siis, kui inimesed neid endale tahavad.

Metsas ja põllul elavad meil aga päris jäneseid. Hea olekski neid nimetada nende elupaiga järgi, ent loodusteadlased on neile nime andnud hoopiski talvise karvavärvi järgi. Paksus metsas elavad meil päris metsajäneseid ehk valgejäneseid. Ja põllu peal lippavad põllujäneseid ehk halljäneseid.

Suur aga oli minugi üllatus, kui leidsin ühest päris vanast raamatust teate, et meie Saaremaal ja ka Rootsiemaal elavad sinised jäneseid! Tegelikult on nad küll valgejänese sugulased, aga valgetest velledest mere taga eraldi elavate jäneste talvekarv on pikkamööda üsna sinakaks muutunud – täpselt nagu Jänku-Jussil. Võiks isegi öelda, et Jänku-Juss on saarlane.

Aga ei valge, halli ega sinise jänese karv pole aasta läbi hele. See on nii ainult talvel, kui lumehangede vahel end peitma peab. Suvel on nad kõik ühtmoodi kulukarva. Valgejänese on meil tõeline karvakera, tema talvekarv on teistest

jänestest terve sentimeetri pikem.

Jäneseid hakkame märkama kõigepealt märtsikuus, aga ka siis vaid ära kooritud õunapuude järgi. Jäneseid armastavad mõru maitsega taimi ja kevadel oma hammaste kulutamiseks puuoksi. Lauludest tuntud lood, et ta kapsaaias käib, pole päris õiged. Kapsalehed teevad jänestel kõhu hoopis haigeks.

Kindlasti saab jäneseisandaid näha märtsis ja mais, siis kui nad pulmade ajal mööda põldusid üksteist taga ajavad. See jookstrall võib kostuda tõesti nagu trummilöömine – nii armastatakse jänest sageli lasteraamatutes joonistada. Jooksumadin on nii pöörane ja vali, et jäneseid ei märka isegi põllule sattunud inimest.

Aprillikuus on juba rohu sees ka pikikesed jänesepojad. Tavaliselt poetab ema nad tugevalt lõhnavate taimede vahel. Siis ei leia rebased neid jäneselõhna järgi üles.

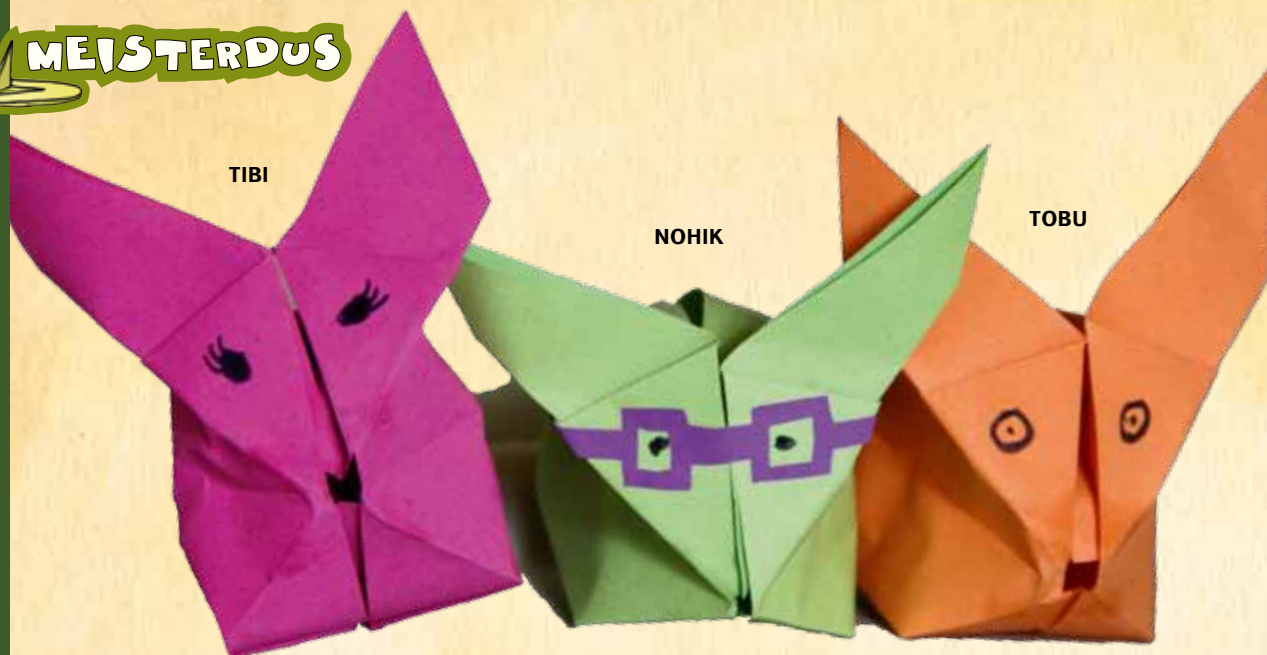
Ema käib neid imetamas kolme nä-

SELLINE ON SUVEKASUKAS HALLJÄNES!

dala jooksul igal päikeseloojangul ning ka siis jätkub tal vähe aega: jäneselaps peab kõhu täis saama kolme minutiga. Ja jäneselapse elu pole lihtne: küll luuravad neid rebased ja koerad, küll kullid ja toonekured. Aga järgmiseks talveks võib ühest jänkuemast alguse saada kuni 15 uut jänest, sest suvelõpul võib kevadel sündinu juba ise lapsi saada. Nii et jänese sugu meie maal kestab ikka edasi.

*Kristel Vilbaste,
pildistanud Arne Ader*

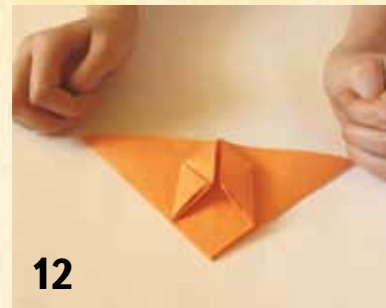
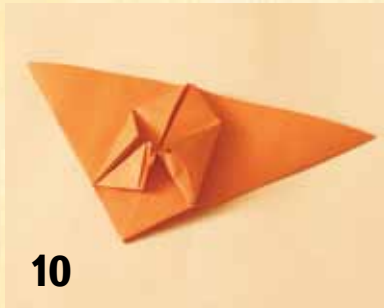

VOLDI TÄISPUHUTAV JÄNES!

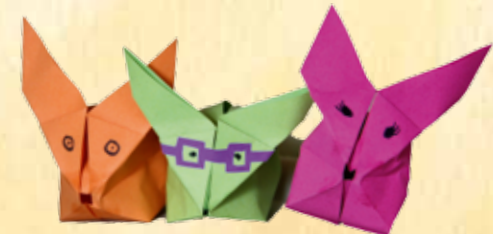
Voltimistehnikas ehk origamis saab voltida kõiksuguseid asju. Näiteks ka täispuhutavat jänest! Vaja läheb vaid ruudukujulist paberit – soovitatavalt värvilist. Kui keegi on kunagi voltinud veepommi, peaks täispuhutava jänese tegemine tuttav ette tulema. Pea meeles, et voltimisel tuleb olla väga täpne ja voldid tugevalt sisse vajutada.

1. VOLDI PABERILE SISSE DIAGONAALID. MÕLEMAT PIDI.
2. NÜÜD VOLDI PABER KOKKU. KUI PABERI LAHTI VÕTAD, PEAKS TA VÄLJA NÄGEMA JUST SELLINE.
3. NÜÜD VOLDI PABER KOKKU KOLMNURGAKS, NAGU PILDIL NÄIDATUD. JOONED, MIS SA ENNE SISSE VOLTISID, PEAKSID SUL AITAMA SEDA TEHA.
4. KOLMNURK PEAB VÄLJA NÄGEMA SELLINE.
5. NÜÜD VÕTA KOLMNURGA PEALMISTEST ALUMISTEST NURKADEST JA VOLDI ÜLES KÕIGEPEALT ÜKS.
6. JA SIIS TEINE.
7. NÜÜD VOLDI TEKKINUD VÄIKESE KOLNURGA NURK KESKELE.
8. TEE SAMAMOODI KA TEISE KOLMNURGA NURGAGA.
9. SEEJÄREL VOLDI KESKELE KA MÕLEMAD ÜLEMISED TIPUD.
10. VOLDI ALLAVOLDITUD TIPUD TEKINUD TASKUKESTESSE, NAGU PILDIL NÄHA.
11. JÄLGI, ET MÕLEMAD TIPUD OLEKS KINDLALT TASKUTES.
12. SAAD SELLISE ASJA. NÜÜD KEERA OMA TÖÖ TEISTPIDI.
13. MURRA KÜLJED KESKELE, NII ET NURGAD VAATAVAD ÜLES. TEE SAMAMOODI MÕLEMA KÜLJEGA.
14. NÜÜD MURRA ÜLESVAATAVAD NURGAD KÕRVALE.
15. MÕLEMALT POOLT.
16. NÜÜD VALMISTA JÄNESE KÕRVAD, VOLTIDES ÜLEMINE NURK KESKELE.
17. TEE NII KA TEISELT POOLT.
18. JÄNES NÄEB VÄLJA SELLINE. AUK, MIS JÄÄB JÄNESE KESKELE, ON TEMA SUU.
19. SELLE SUU KAUDU SAAD JÄNESELE ÕHU SISSE PUHUDA.

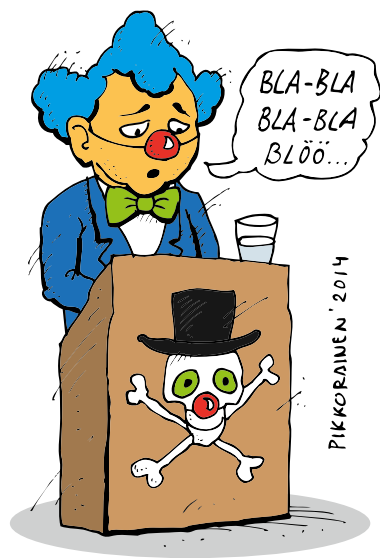
*Meisterdamist opetas
Kaarin Kiviräikk*

Alar Pikkorainen NALJAMEES

**NALJAMEHEL OLI KODUS
NALJAVISKEKOGU.
SELLEST LÕIKE ETTE LUGES
JA TAST PEETI LUGU.**

**ÜHEL PÄEVAL VARASTATI
KALLIS RAAMAT ÄRA.
ONKEL AJAB SELLEST SAATI
TÄITSA SUVA PLÄRA.**

PIKKORAINEN 2014

Joonistanud Alar Pikkorainen

Juku püüab kala.
„Noh, kas oled mõne kätte ka saanud?“ küsib mööduja.

„Jah,“ vastab Juku süngelt. „Ühe püüdsin ja viskasin siis tagasi.“

„Oli alamööduline, jah?“
„Ei, täpselt teie kasvu ja sama pealetükkiv!“

Juku on joonistamistunnis. Õpetaja tuleb tema juurde ning küsib: „Miks sa ei joonista?“

Juku vastab: „Ma juba joonistasin!“

Õpetaja vastu: „Mida siis?“
„Ma joonistasin lehma, kes sööb rohtu.“

„Aga kus rohi on?“
„Lehm söi ära.“
„Aga kus lehm on?“
„Mida ta seal ikka teeb, kui rohi on otsas!“

Juku püüab kuldkalakese. Kalake paluma:

„Lase mind vette tagasi, tändan ühe su soovil!“

„Alati on ju ikka kolm soovi olnud?“ üllatub Juku.

„Tead, see on muinasjutudes nii, elus on ikka ainult üks soov.“

„Olgu, ma tahan kõige uuemat Mercedest!“

„Hea küll,“ lausub kala. „Kuidas maksad, kas sularahas või kaardiga?“

„Aga kuidas sina paremini maitsed, kas oliivi- või päevalilleõlis praetuna?“ küsib Juku vastu.

„Ema, kas sa mäletad seda vana vaasi, mida meie perekonnas on pärandatud ühelt sugupõlvelt teisele?“

„Muidugi. Aga miks sa seda küsid, Juku?“

„Mulle tundub, et minu sugupõlv tegi sellele kombele lõpu ...“

Juku sõidab taksoga kooli. Kui kohale jõuavad, küsib taksojuht: „Palun 10 eurot.“

„Oi, oi, nii palju mul küll raha pole. Palun sõitke paar kilomeetrit tagasi!“ ütleb Juku.

Juku arsti juures: „Doktor, mind peetakse hulluks, sest armastan villaseid sokke.“

Arst: „Imelik, mina armastan ka.“

Juku: „Tõsi või? Kas teile meeldivad nad rohkem praetult või keedetult?“

Õpetaja: „Loomi, kes imetavad, nimetatakse imetajateks. Aga kes on linnud?“

„Munetajad!“ vastab Juku.

Rong pörutab vastu puud. Mõne aja pärast tuleb politsei ja küsib: „Miks te vastu puud sõitsite?“
„Orav oli ees,“ vastab rongijuht.

„Aga miks te oravast üle ei sõitnud?“

„Tahtsingi üle sõita, aga oravronis puu otsa!“

Joonistanud Elina Sildre

KAS TEAD NENDE MÕISTATUSTE VASTUSEID?

KUI EI TEA, UURI PILTE!

ISTUB EIDEKENE MAAS, PALJU RÄTTE ON TAL PEAS. KES RÄTI ÄRA VÕTAB, SEE TINGIMATA NUTAB

KULDSEID PÄID PÖLD ON TÄIS, SAJAS TASKUS PEIDUS LEIB.

PIKERGUNE, PEENIKENE, SEEMNEID TÄIS JA ROHELINE. MAITSED MEILE TOORELT SA, PURKI PANNAKSE SIND KA?

MAGUS, LÕHNAV, PUNANE, MAITSED HÄSTI LASTELE. ROHU SEES SA KÜKITAD, MULLE VASTU NAERATAD?

PUNANE JA MAGUS PALL TRIBULISE KOORE ALL.

MITU ELANIKKU RODUS, USTE-AKENDETA KODUS NAGU HAMBAD ÜHES REAS. KES NEED ON, KAS SINA TEAD?

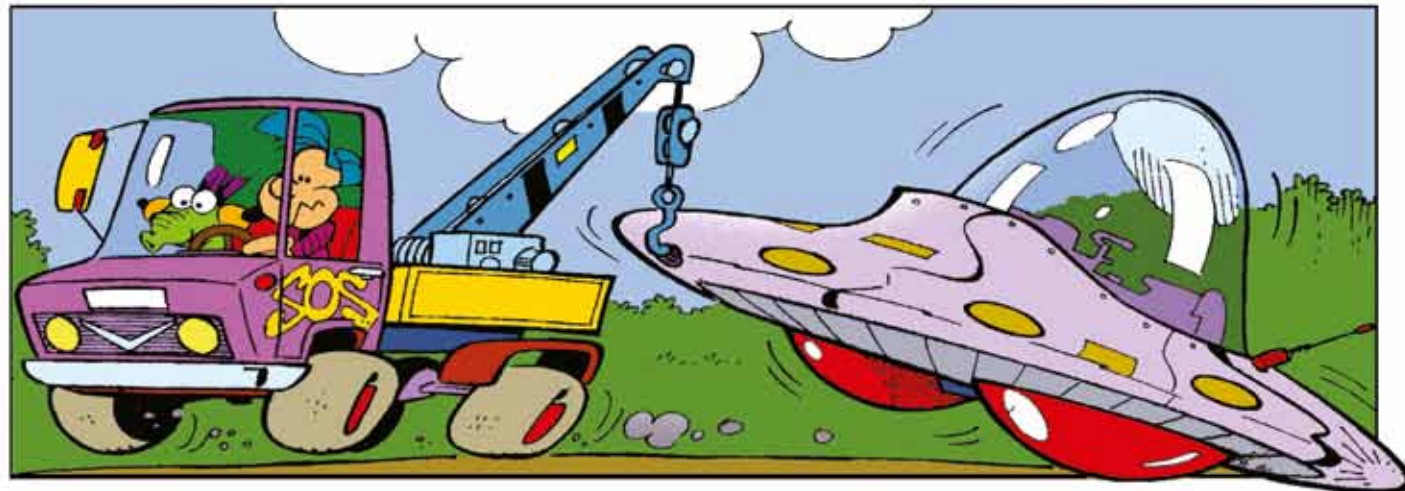
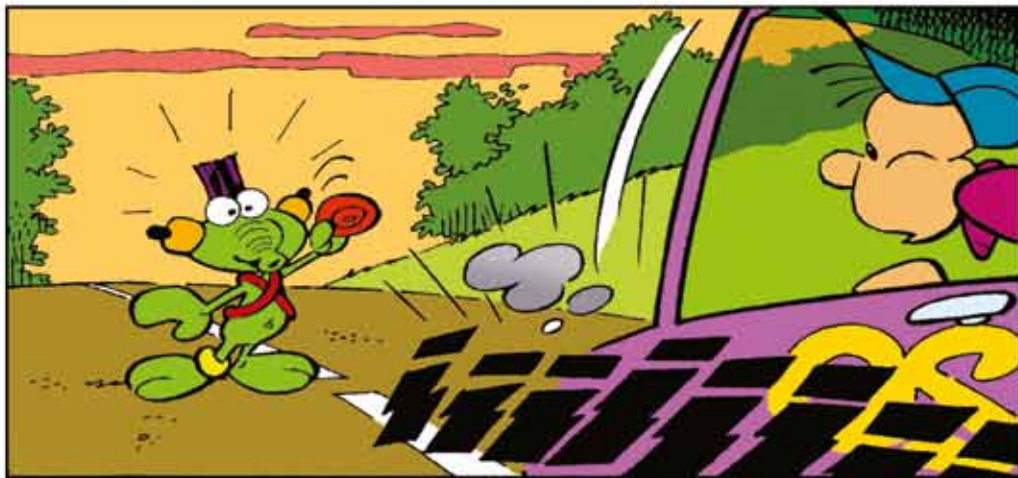
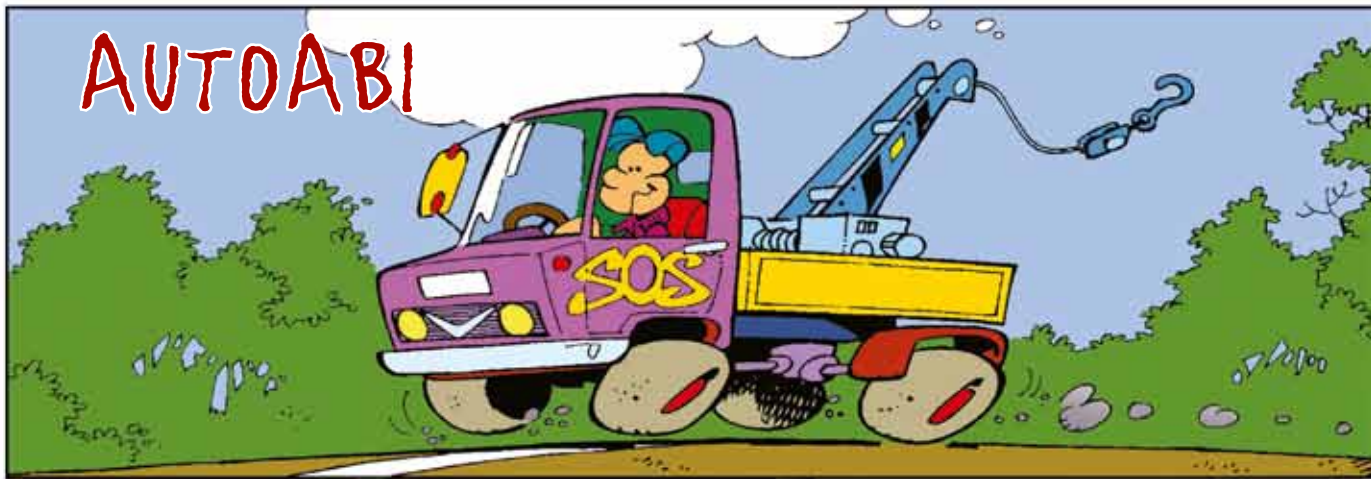
MEES ÜHEL JALAL METSAS SEISAB, NÄGU MÜTSI VARJU PEIDAB. SÜGISETI ALATASA TEDA OTSITAKSE TAGA.

Autor Merike Lillo, mõistatused raamatust „Õpetaja õpituba” (Koolibri 2014)
Joonistanud Anžela Kamtšatnikova

Tähekesse toimetus ootab vastuseid 17. aprilliks meiliaadressil ristsona@taheke.ee või postkaardil aadressiga Roosikrantsi 6, 10119 Tallinn. Parimate lahendajate vahel loositakse välja raamat „Kaelkirjak”!

EELMISE „ARVA ÄRA!” VÕITJAD ON HENRI JA HANNA-LIISA VÄRIK. PALJU ÕNNE!

AUTOABI

HIND 1.50 EUROT

Joonistanud Thomas Scheileke